

A

abendu *rz.* grudzień; ▲ hil; ► urte, negu
abioi *rz.* samolot; = aireko, hegazkin
abokatu *rz.* adwokat, obrońca; ▲ lanbide
abuztu *rz.* sierpień; ▲ hil; ► urte, uda
Adam *rz.* Adam; ▲ izen
adin 1. *rz.* wiek *Adin berekoak dira.* Są w tym samym wieku. *Ez dirudi duen adina du-enik.* Nie wygląda na swój wiek.; ► gazte, zahar **2.** *rz. geol.* era
adiskidantza *rz.* przyjaźń; = adiskidetasun; ► adiskide
adiskide *rz.* przyjaciel; = lagun; ► adiskidetasun
adiskidetasun *rz.* przyjaźń; = adiskidantza; ► adiskide
Adolfo *rz.* Adolf; ▲ izen
aerodromo *rz.* lotnisko; = aireportu; ► hegazkin
Afrika *rz. geogr.* Afryka; ▲ kontinente
aho *rz.* usta *ahoa zabaldu ere ez egin* nabrać wody w usta *aho zabalik, aho(a) bete hortzekin/haginekin* z otwartymi ustami *ahotik kendu* wyjąć komuś (coś) z ust; ► buru, aurpegi, hortz
Aines *rz.* Agnieszka; ▲ izen
aireko *rz.* samolot; = hegazkin, abioi
aireportu *rz.* lotnisko; = aerodromo; ► hegazkin
aita *rz.* ojciec *Bi neskaren aita da.* Ojciec dwóch dziewczynek.; = aitatxo; ≠ ama; ► familia
aitatxo *rz.* tata, tatuś; = aita; ≠ amatxo; ► familia
aiztur *rz.* nożyce, nożyczki; = guraize, artazi
aje 1. *rz. med.* niedyspozycja, niedomaganie, przypadłość, choroba **2.** *rz.* defekt, wada, usterka, mankament, niedoskonałość **lanbidearen ajea** skrzywienie zawodowe *Ajez betea dago auto hau!* Ten samochód ma pełno defektów! **3.** *rz.* kac; = biharamun, besondo; ► alkohol

Akitania *rz. geogr.* Akwitania
akta *rz.* akt **bileraren akta** akta z zebrania **notario-akta** akt notarialny **akta-liburua** książka akt
aktinio *rz. chem.* aktyn; ▲ metal, elementu
aktore *rz.* aktor, aktorka *Aktoreen lana asko txalotu zuten ikusleek.* Publiczność długo oklaskiwała pracę aktorów.
alaba *rz.* córka **alaba besoetako/ponteko** córka chrzestna; ≠ seme; ▲ ume, haur; ► familia
Albania *rz. geogr.* Albania; ► albaniar, albaniera, Tirana, Europa
albaniar 1. *rz.* Albańczyk, Albanka; ► Albania **2.** *przym.* albański; ► Albania
albaniera *rz.* język albański; ► Albania
albumina *rz. chem.* białko
aldarte 1. *rz.* faza, okres **ilargiaren aldar-teak** fazy księżyca **2.** *rz.* zmiana **3.** *rz.* okazja, szansa, (odpowiedni) moment **4.** *rz.* humor (stan), dyspozycja
alemaniar 1. *rz.* Niemiec, Niemka; ► Alemania **2.** *przym.* niemiecki; ► Alemania
Alexandro *rz.* Aleksander; ▲ izen
alfabeto *rz.* alfabet **alfabeto fonetiko** alfabet fonetyczny **latindar alfabetoa** alfabet łaciński **Morse alfabetoa** alfabet Morse'a **Nazioarteko Alfabeto Fonetikoa** Międzynarodowy Alfabet Fonetyczny; ► letra, idazte
alfer *przym.* leniwy *Alfer-alferra da.* Jest bardzo leniwy.; = nagi; ► alfer-tasun
alferkeria *rz.* lenistwo; = nagitasun, alfer-tasun, nagi, nagikeria; ► alfer
alfertasun *rz.* lenistwo; = nagitasun, nagi, nagikeria, alferkeria; ► alfer
Alfredo *rz.* Alfred; ▲ izen
Alizia *rz.* Alicja; ▲ izen
alkohol *rz.* alkohol; ▲ edari; ▼ ardo, garagardo
alkoholdun *rz.* alkoholowy, alkoholizowany **edari alkoholdunak** napoje alkoholowe; ► alkohol
alkoholiko *rz.* alkoholik, alkoholiczka; ► alkoholismo
Alsazia *rz. geogr.* Alzacja

altzari *rz.* mebel **altzariz jantzi/hornitu** meblować; ▼ **armairu**, aulki, besaulki, mahai, ohe

aluminio *rz. chem.* glin, aluminium; ▲ metal, elementu

Ambrosio *rz.* Ambroży; ▲ izen

Amerika *rz. geogr.* Ameryka **Ipar Amerika** Ameryka Północna **Latinoamerika** Ameryka Łacińska **Hego Amerika** Ameryka Południowa; ▲ kontinente

amnistia *rz.* amnestia; ► preso

amodio *rz.* miłość **amodioa egin** kochać się *Bion arteko amodioa betiko da. Nasza miłość jest wieczna.]]; = maitasun, onginahi*

Amsterdam {[*rz. geogr.* Amsterdam; ► Herbehereak

Ana *rz.* Anna; ▲ izen

anbulantzia *rz. med.* karetka; ▲ kotxe; ► sorostetxe

Ander *rz.* Andrzej; ▲ izen

Andone *rz.* Antonina; ▲ izen

Andoni *rz.* Antoni; ▲ izen

Andres *rz.* Andrzej; ▲ izen

Ane *rz.* Anna; ▲ izen

Ankara *rz. geogr.* Ankara; ► Turkia

antimonio *rz. chem.* antymon; ▲ elementu

antisortze *rz. med.* antykoncepcja; = kontrazepzio; ► preserbatibo

Antonia *rz.* Antonina; ▲ izen

Antonio *rz.* Antoni; ▲ izen

apalategi *rz.* półka; ▲ altzari

apartamentu *rz.* mieszkanie; apartament

apiril *rz.* kwiecień; ▲ hil; ► urte, udaberri

arabiera *rz.* język arabski

arbola *rz.* drzewo; = zuhaitz

ardo *rz.* wino **ardo apardun, ardo bisdun** wino musujące **ardo beltz** wino czerwone

ardo gorri wino różowe **ardo zuri** wino białe; ▲ edari, alkohol

arerio *rz.* wróg, nieprzyjaciel, przeciwnik, rywal **Arerioak nonahi zituen**. Wszędzie miał wrogów.; = etsai, izterbegi; ► areriotasun

areriotasun *rz.* wrogość, nieprzyjaźń, awersja; ► arerio

Argentina *rz. geogr.* Argentyna; ► argentinar, Amerika

argentinar 1. *rz.* Argentyńczyk, Argentynka; ► Argentina **2.** *przym.* argentyński; ► Argentina

Argia *rz.* Klara; ▲ izen

argon *rz. chem.* argon; ▲ gas, elementu

arkitekto *rz.* architekt; ► arkitektura

arkitektoniko *przym.* architektoniczny; ► arkitektura

arkitektura *rz.* architektura; ► arkitekto, arkitektoniko

armada *rz.* armia, wojsko **itsas armada** marynarka wojenna; = gudaroste

armairu *rz.* szafa; ▲ altzari

arrainkari *rz. (Ipar.)* rybak; = arrantzale, arrantzari; ▲ lanbide

arrantzale *rz.* rybak; = arrantzari, arrainkari; ▲ lanbide

arrantzari *rz. ((GN/Ipar.))* rybak; = arrantzale, arrainkari; ▲ lanbide

arratsalde *rz.* wieczór **arratsalde apal** zmierzchać **arratsalde on** dobry wieczór

arrautza *rz.* jajko, jajo **arrautza erre-arin, arrautza epel** jajko na miękko **arrautza gogortu** jajko na twardo **arrautza-oskola** skorupka jajka; ► gorringo, oskol, zuringo

Arrosa *rz.* Róża; ▲ izen

artazi *rz.* nożyczki; = aitzur, guraize

Artizar *rz. astron.* Wenus; Jutrzenka; ▲ planeta

artseniko *rz. chem.* arsen; ▲ elementu

Artur *rz.* Artur; ▲ izen

Asia *rz. geogr.* Azja; ▲ kontinente

astato *rz. chem.* astat; ▲ elementu

aste *rz.* tydzień **Aste Santu(a), Aste Saindu(a)** Wielki Tydzień *Uztailaren bigarren astean*. W drugim tygodniu lipca.; ► astelehen, astearte, asteazken, ostegun, ostiral, larunbat, igande

astebukaera *rz.* weekend; = asteburu; ► aste, larunbat, igande

asteburu *rz.* weekend; = astebukaera; ► aste, larunbat, igande

astekari *rz.* tygodnik; ► aste

astrologo *rz.* astrolog; ► astrologia

astronomia *rz. astron.* astronomia; ► astronomo, astronomiko

astronomiko *przym. astron.* astronomiczny
prezio astronomikoak astronomiczne ceny; ► astronomia

astronomo *rz. astron.* astronom; ► astronomia

astun 1. *przym.* ciężki **metal astunak** metale ciężkie **pisu astuna** waga ciężka; = pisu, pisutsu, pisudun **2.** *przym.* ciężki, ważny, poważny, ważki **3.** *przym.* ciężki, męczący, trudny *Zeregin astuna eman diozu.* Dałeś mi ciężką robotę. **4.** *przym.* tępy, przygłupi, zapóźniony

Atenas *rz.* Ateny; ► Grezia

atzo *przys.* wczoraj; ≠ bihar; ► denbora, egun

Augusto *rz.* August; ▲ izen

aulki *rz.* krzesło

Aurelio *rz.* Aureliusz; ▲ izen

aurpegi *rz.* twarz; = begitarte, aurpegiera, bisaia

Australia *rz. geogr.* Australia; ▲ kontinente

Austria *rz. geogr.* Austria; ► austriar, Vienna, Europa

austriar 1. *rz.* Austriak, Austriaczka; ► Austria **2.** *przym.* austriacki; ► Austria

auto *rz.* samochód; = kotxe

autobus *rz.* autobus; = autokar; ▼ hiribus

autokar *rz.* autokar

azalpen *rz.* objaśnienie, wyjaśnienie, eksplikacja, wytłumaczenie **azalpenik gabeko** niewytłumaczalny

azaro *rz.* listopad; ▲ hil; ► urte, udazken

azazkal 1. *rz.* paznokieć **azazkalak jan** obgryzać paznokcie **azazkal-mozteko** cząłki; ► hatz, behatz **2.** *rz.* kopyto

B

Bagdad *rz. geogr.* Bagdad; ► Irak

bagina *rz. biol.* wagina, pochwa; ► Medikuntza, Biologia, Zoologia

bai *przys.* tak; ≠ ez

baina *rz.* a, ale *Nekatuta nago, baina pozik.* Jestem zmęczona, ale szczęśliwa.; = ordea, oster

bainuontzi *rz.* wanna

Balendin *rz.* Walenty; ▲ izen

banadio *rz. chem.* wanad **banadio-altzairu** stal wanadowa; ▲ metal, elementu

banana *rz. bot.* banan; ▲ fruitu; ► bananondo

bananondo *rz. bot. (musa pardisiaca)* bananowiec; ▲ arbola; ► banana

barauskarri *rz.* śniadanie; = gosari

barautsi *cz.* jeść śniadanie; = gosaldu

Barbara *rz.* Barbara; ▲ izen

bario *rz. chem.* bar; ▲ metal, elementu

barrabil *rz. anat.* jądro; = testikulu; ► eskroto, esperma

Bartolome *rz.* Bartłomiej; ▲ izen

Bartzelona *rz. geogr.* Barcelona; ► Katalunia

basakatu *rz. zool.* żbik; ▲ katu

basamortu *rz.* pustynia; = mortu, desertu, eremu

baso *rz.* las, puszcza; = oihan; ► arbola

begi *rz.* oko **begi-bistan egon, begi-bistakoa izan** kłuć w oczy **begiko nini** źrenica **zerbaiti (norbaiti) begirik ez kendu** nie spuszczać czegoś (kogoś) z oka **sarearen begia** oko w sieci **begi-keinua egin** puszczać oko **begiz jo, begia bota** rzucić okiem **begiz begi** oko w oko **begien bistatik ezkutatatu/alde egin** stracić z oczu **begien hetsi-irekian, begien itxi-ireki** w gnieniu oka *Begi bat aski du saldunak, ehun ez ditu soberra erostunak.* Sprzedawca może mieć jedno oko, kupującemu i sto nie byłoby za wiele. *Begiak noraino, nahia haraino.* Pragnienie sięga tak daleko jak oczy. *Begietatik urruti, bihotzetik urruti.* Czego oczy nie widzą tego sercu nie żal.; ► aurpegi, bekain, betile **begi-nini** *rz.* źrenica; = begiko nini; ► begi

behatz *rz.* palec u nogi

beilegi *przym.* intensywnie żółty; ▲ kolore

beira *rz.* szyba; = kristal

bekain *rz. anat.* brew **bekaina ilundu/zimurtu** marszczyć brwi; = bepuru, betzinta; ► begi

bekoki 1. *rz. anat.* czoło; = kopeta 2. *rz. anat.* twarz, oblicze **bekoki iluna** chmurne oblicze; = aurpegi

belarri *rz. anat.* ucho **belarria(k) eman/zabaldu/zorroztu**; (**buru-**)**belarriak** ernatu, **belarriak tente jarri** nadstawić ucha **erdiko belarri** ucho środkowe **kanpo-belarri** ucho zewnętrzne **belarriak itxi** puszczać mimo uszu; ▶ **buru**, **entzumen**

Belgika *rz. geogr.* Belgia; ▶ **belgikar**, **Busela**, **Europa**

belgikar 1. *rz.* Belg, Belgijka; ▶ **Belgika** 2. *przym.* belgijski; ▶ **Belgika**

Belgrad *rz. geogr.* Belgrad; ▶ **Jugoslavia**
beltz *przym.* czarny **ardi beltza** czarna owca; ≠ **zuri**; ▲ **kolore**

Benedikto *rz.* Benedykt; ▲ **izen**

bepuru *rz. anat. (Ipar.)* brew; = **bekain**, **betzinta**; ▶ **begi**

berde *przym.* zielony; ▲ **kolore**

bereizmen *rz. inform.* rozdzielczość **bereizmen ertain** średnia rozdzielczość **bereizmen handiko telebista** telewizja o wysokiej rozdzielczości **bereizmen larri/txiki** niska/mała rozdzielczość **bereizmen xehe/bereizmen handi** wysoka/duża rozdzielczość **bereizmena dpi-tan** rozdzielczość w punktach na cal; ▶ **pixel**

berilo *rz. chem.* beryl; ▲ **metal**, **elementu**

Berlin *rz. geogr.* Berlin; ▶ **Alemania**

Berna *rz. geogr.* Berno; ▶ **Suitza**

Bernardo *rz.* Bernard; ▲ **izen**

Bernart *rz.* Bernard; ▲ **izen**

berun *rz. chem.* ołów; ▲ **metal**, **elementu**

besaburu *rz. anat.* ramię, łopatka; ▶ **beso**

besarkada *rz.* uścisk, przytulenie

besaulki *rz.* fotel; ▲ **altzari**

beso *rz. anat.* ręka **besoak uztarturik/gurutzaturik egon** z założonymi rękami; ▶ **gorputz**, **esku**, **ukondo**, **eskumutur**, **besaburu**

bestondo *rz. (GN/Ipar.)* kac; = **biharamun**, **aje**; ▶ **alkohol**

betile *rz.* rzęsa; ▶ **begi**

betzinta *rz. anat.* brew; = **bekain**, **bepuru**; ▶ **begi**

bibliko *przym. rel.* biblijny; ▶ **Biblia**

biblioteka *rz.* biblioteka; ▶ **bibliotekari**, **liburu**

Bielorrusia *rz. geogr.* Białoruś; ▶ **bielorusiar**, **bielorrusiaera**, **Minsk**, **Europa**

bielorusiar 1. *rz.* Białorusin, Białorusinka; ▶ **Bielorrusia** 2. *przym.* białoruski; ▶ **Bielorrusia**

bielorrusiaera *rz.* język białoruski; ▶ **Bielorrusia**

biera *rz. (Ipar.)* piwo; = **garagardo**, **zerbeza**; ▲ **alkohol**, **edari**

bihar *przys.* jutro **bihar arte** do jutra; ≠ **atzo**; ▶ **denbora**, **egun**

biharamun 1. *rz.* nazajutrz 2. *rz.* przyszłość, jutro **Ez genuen biharamunaz pentsatzen**. Nie myśleliśmy o przyszłości (o jutrze). 3. *rz.* kac **Biharamun galanta dauka**. Ma niezłego kaca.; = **bestondo**, **aje**; ▶ **alkohol**

biluzi 1. *przym.* nagi, goły 2. *przys.* nago 3. *rz.* akt **Oso gogoko zituen biluzi horiek gutziak**. Bardzo mu się podobały wszystkie te akty.

biribilgune 1. *rz.* krągłość, zaokrąglenie 2. *rz.* rondo

bisaia *rz.* twarz; = **begitarte**, **aurpegi**, **aurpegiara**

bismuto *rz. chem.* bizmut; ▲ **metal**, **elementu**

bista 1. *rz. biol.* wzrok; = **ikusmen**; ▲ **zentzumen**; ▶ **begi** 2. *rz.* widok 3. *rz.* rzut **albotiko bista** rzut z boku **aurretiko bista** rzut z frontu **goitiko bista** rzut z góry; ▶ **marrazketa** 4. *rz.* mowa

bisurte *rz.* rok przestępny; ▶ **denbora**, **urte**
bizio 1. *rz.* nałóg **Bizio bakarra du, erretzea**. Ma tylko jeden nałóg – pali.; ▼ **alkoholismo** 2. *rz.* owsik

boligrafo *rz.* długopis

bonba *rz.* bomba **atomo-bonba**, **bonba atomiko** bomba atomowa **barreatze-bonba** bomba odłamkowa/rozpryskowa **bonba nuklear** bomba jądrowa **bonba su-eragile** bomba zapalająca **bonba termonuklear** bomba termojądrowa **bonba-auto** samochód pułapka **erloju-bonba** bomba zegarowa **hidrogeno-bonba** bomba wodorowa

ke-bonba bomba dymna **neutroi-bonba** bomba neutronowa **sumendi-bonba** bomba wulkaniczna **zatikatze-bonba** bomba odłamkowa/rozpryskowa *Aireportuan bonba bat jarri dute.* Podłożono bombę na lotnisku. *Eztanda egin du bonbak.* Bomba wybuchła.; ▲ jaurtigai, lehergai; ► bonbarda(tu), bonbaketari

boro *rz. chem.* bor; ▲ elementu

Bratislava *rz. geogr.* Bratysława; ► Eslovakia

bretoiera *rz.* język bretoński

Brigita *rz.* Brygida; ▲ izen

britainiar 1. *rz.* Brytyjczyk, Brytyjka **2.** *przym.* brytyjski

bromo *rz. chem.* brom; ▲ elementu

Brusela *rz. geogr.* Bruksela; ► Belgika

Budapest *rz. geogr.* Budapeszt; ► Hungaria

Bukarest *rz. geogr.* Bukareszt; ► Errumania

Bulgaria *rz. geogr.* Bułgaria; ► bułgariar, bulgariera, Sofia, Europa

bułgariar 1. *rz.* Bułgar, Bułgarka; ► Bułgaria **2.** *przym.* bułgarski; ► Bułgaria

bułgariera *rz.* język bułgarski; ► Bułgaria

burdina *rz. chem.* żelazo; ▲ elementu

burko *rz.* poduszka; = kuxin; ▲ ohe-jantzi

C

Cadiz *rz. geogr.* Kadyks

Chisinau *rz. geogr.* Kiszyniów; ► Moldawia

cognac *rz.* koniak; ▲ alkohol

D

dala *rz.* zlew, zlewozmywak; = harraska, sukaltari, txurrutari; ► kuchnia, kran

daniar 1. *rz.* Duńczyk, Dunka; ► Danimarka **2.** *przym.* duński; = danimarkar; ► Danimarka

daniera *rz.* język duński; ► Danimarka

Danimarka *rz. geogr.* Dania; ► danimarkar, daniar, daniera, Kopenhage, Europa **danimarkar** *przym.* duński; = daniar; ► Danimarka

dantza *rz.* taniec **dantza(n) egin, dantzan ibili** tańczyć; ► dantzatu

dantzatu *cz.* tańczyć; ► dantza

dastamen *rz.* smak; ▲ zentzumen

denbora *rz.* czas **denbora eman** spędzać czas **denbora jatea** zabijać czas

desengainu *rz.* rozczarowanie, zawód; = desilusio, kamusada

desertu *rz.* pustynia; = basamortu, mortu, eremu

desilusio *rz.* rozczarowanie, zawód; = desengainu, kamusada

deuterio *rz. chem.* deuter **deuterio oxido** tlenek deuteru; ▲ hidrogeno; ► ur (astun)

Doha *rz. geogr.* Ad-Dauha; ► Qatar

Domingo *rz.* Dominik; ▲ izen

Dominika *rz.* Dominika; ▲ izen

Dominiko *rz.* Dominik; ▲ izen

Dorotea *rz.* Dorota; ▲ izen

dorre 1. *rz. archit.* wieża, wieżowiec **kontrol-dorre** wieża kontrolna; ▲ eraikin **2.** *rz.* wieża; = gatzelu; ► xake **3.** *rz.* wieża, wieżyczka **4.** *rz. chem.* kolumna

Dublin *rz. geogr.* Dublin; ► Irlandia

dutxa *rz.* prysznic; ► dutxa(tu)

dutxa(tu) *cz.* brać prysznic; ► dutxa

E

edari *rz.* napój, picie; ▼ kafe, te, alkohol, esne

Edinburgo *rz. geogr.* Edynburg; ► Szkocja

Edmundo *rz.* Edmund; ▲ izen

Edorta *rz.* Edward; ▲ izen

Eduardo *rz.* Edward; ▲ izen

egun *rz.* dzień **egun on** dzień dobry; ≠ gau; ► denbora

eguzki *rz.* słońce **eguzkitan** na słońcu **eguzkia hartu** opalać się; ▲ izar

eiakulazio *rz. biol.* ejakulacja, wytrysk; = hazi-isurtze; ► esperma, orgasmo

ekain *rz.* czerwiec; ▲ hil; ► urte, uda
elementu 1. *rz.* część, element, fragment
2. *rz. fil.* żywioł, pierwiastek **3.** *rz.* (*BN/GN/L*) ulewa, burza **4.** *rz.* (*B/G*) element, typ *Elementu ederra duk hura!* Co za żalosny typ!
5. *rz. inform.* pozycja ewidencyjna; pozycja; element (danych); = item **6.** *rz. chem.* pierwiastek **trantsizio-elementuak** reagenty **7.** *rz. mat.* czynnik
Elisabet *rz.* Elżbieta; ▲ izen
eliza *rz.* kościół **gotzain-eliza** kościół katedralny; ▲ eraikin, tenplu
emakume *rz.* kobieta; ≠ gizon; ▲ gizaki
Emilio *rz.* Emil; ▲ izen
Endika *rz.* Henryk; ▲ izen
entzumen *rz.* słuch; ▲ zentzumen
eraikin *rz.* budynek; ▼ etxe, eliza
erdainkuntza *rz. med.* obrzezanie; = zirkuntzio; ► prepuzio
erdara *rz.* każdy język inny od baskijskiego (najczęściej określenie to odnosi się do kastylijskiego i francuskiego); ≠ euskara
erdera *rz.;* ► erdara
eremu *rz.* pustynia; = basamortu, mortu, desertu
ernal-hazi *rz. biol.* nasienie, sperma; = esperma, semen; ► espermatozoide, eiakulazio, testikulu
ernalketa *rz. biol.* zapłodnienie **in vitro**
ernalketa zapłodnienie in vitro; ► sortze, kontrazepzio
eroso 1. *przym.* wygodny **jantzi eroso** wygodne ubranie; ► erosotasun, erosokeria **2.** *przys.* wygodnie **eroso bizi** żyć wygodnie; ► erosotasun, erosokeria
erosokeria 1. *rz. (pejor.)* wygodnictwo; sybarytyzm, zniechęcałość; ► eroso **2.** *rz.* luksus; ► eroso
erosotasun *rz.* wygoda; ► eroso
Erramun *rz.* Rajmund; ▲ izen
Erroma *rz. geogr.* Rzym; ► Italia
Errumania *rz. geogr.* Rumunia; ► errumaniar, Bukarest, Europa
errumaniar 1. *rz.* Rumun, Rumunka; ► Errumania **2.** *przym.* rumuński; ► Errumania

Errusia *rz. geogr.* Rosja; ► errusiar, errusia, Mosku, Asia, Europa
errusiar 1. *rz.* Rosjanin, Rosjanka; ► Errusia **2.** *przym.* rosyjski; ► Errusia
eskandio *rz. chem.* skand; ▲ metal, elementu
eskoziar 1. *rz.* Szkot, Szkotka; ► Eskozia **2.** *przym.* szkocki; ► Eskozia
eskoziera *rz.* język szkocki; ► Eskozia
eskroto *rz. anat.* moszna; ► testikulu, zakil
esku *rz.* dłoń; ► beso
eskumutur *rz. anat.* nadgarstek; ► esku, beso
eskuoihal *rz.* ręcznik; = eskuzapi, toalla, xukadera
eskuzapi 1. *rz.* ręcznik *Eskuzapi batekin gerria lotu zuen.* Zawiązał sobie ręcznik wokół pasa.; = eskuoihal, toalla, xukadera **2.** *rz.* chustka, chusteczka *Izerdia eskuzapiaz kendu du.* Wytał pot chustką.
Eslovakia *rz. geogr.* Słowacja; ► eslovakiar, eslovakiera, Bratislava, Europa
eslovakiar 1. *rz.* Słowak, Słowaczka; ► Eslovakia **2.** *przym.* słowacki; ► Eslovakia
Eslovenia *rz. geogr.* Słowenia; ► esloveniariar, Ljubljana, Europa
esloveniariar 1. *rz.* Słoweniec, Słowenka; ► Eslovenia **2.** *przym.* słoweński; ► Eslovenia
esne *rz.* mleko; ▲ edari
Espainia *rz. geogr.* Hiszpania; ► espainiar, espainol, gaztelania, Madril, Europa
esperma *rz. biol.* nasienie, sperma; = ernal-hazi, semen; ► espermatozoide, eiakulazio, testikulu
Estanislao *rz.* Stanisław; ▲ izen
Estepan *rz.* Stefan; ▲ izen
Estonia *rz. geogr.* Estonia; ► estoniariar, estoniera, Tallinn, Europa
estoniariar 1. *rz.* Estończyk, Estonka; ► Estonia **2.** *przym.* estoński; ► Estonia
estoniera *rz.* język estoński; ► Estonia
estrontzio *rz. chem.* stront; ▲ metal, elementu
eta *rz.* i, a
etsai 1. *rz.* wróg, nieprzyjaciel, przeciwnik *Ona eta hoberena elkarren etsai dira.* Lep-

szje jest wrogiem dobrego.; = arerio, izterbe-
gi **2. przym.** wrogi, nieprzyjazny

etxe *rz.* dom, mieszkanie; ▲ eraikin

Eugenio *rz.* Eugeniusz; ▲ izen

Eukeni *rz.* Eugeniusz; ▲ izen

eurizirin *rz.* mżawka; = zirimiri, lanbro

Europa *rz. geogr.* Europa **Erdialdeko Eu-
ropa** Europa Środkowa; ▲ kontinente; ►
europar

europar *przym.* europejski **Europar Bata-
suna** Unia Europejska; ► Europa

euskara *rz.* język baskijski; ► Euskadi

Eva *rz.* Ewa; ▲ izen

ez *przys.* nie; ≠ bai

ezkzonsari *rz.* posag; ► ezkontza

ezkontza *rz.* ślub, małżeństwo **ezkontzaz
kanpoko alaba** nieślubna córka **ezkontzaz
kanpoko ume** nieślubny syn **ezkontzaren
deseginezintasun** nierozzerwalność małżeń-
stwa **ezkontza-akta**, **ezkontzako akta** akt
zawarcia małżeństwa **ezkontza egin**, **ez-
kontza ratu** białe małżeństwo **ezkontzako
deiak**, **ezkondeiak** zapowiedzi **erlijiozko
ezkontza**, **ezkontza erlijioso** ślub kościel-
ny **ezkontza-ministro**, **ezkontzako mini-
stro**, **ezkontza-egile** szafarz małżeństwa
ezkontza-sakramentu, **ezkontzako sakra-
mentu** sakrament małżeństwa **ezkontza-
kontratu** intercyza, kontrakt małżeński **ez-
kondeiak egin** dać zapowiedzi **ezkontzako
lekuko-lagun** świadek **ezkontzako aita-
bitxi-amabitxiak** świadkowie **ezkon-hitz**
oświadczyzny **ezkontzako ume**, **ezkontzako
seme** ślubne dziecko **heriotza-arriskuko
ezkontza**, **heriotza-arrisku hurreko ez-
kontza**, **heriotza-arriskuan** ezkontze ślub
w obliczu śmierci (in extremis, in articulo
mortis) **baliogabeko ezkontza**, **ezkontza
baliogabe** nieważny ślub **ezkontza zibil**
ślub cywilny **ezkontza burutu**, **ezkontza
kontsumatu** małżeństwo skonsumowane
ezkontza legitimo legalny ślub **ezkontza
misto** małżeństwo mieszane **ezkontza-deu-
seztapen** unieważnienie małżeństwa **eliza-
ezkontza**, **eliz ezkontza**, **ezkontza kanoni-
ko** związek kanoniczny; ▲ sakramentu
eztainu *rz. chem.* cyna; ▲ metal, elementu

Eztebe *rz.* Stefan; ▲ izen

eztul *rz.* kaszel **eztul egin** kasłać, kaszleć
eztulak eman mieć atak kaszlu **Lotan ze-
goela eztulak eman zion.** W trakcie snu miał
atak kaszlu.

F

familia **1. rz.** rodzina, ród **2. rz. biol.** rodzi-
na

Faustina *rz.* Faustyna; ▲ izen

Felix *rz.* Feliks; ▲ izen

Fernando *rz.* Ferdynand; ▲ izen

Filipe *rz.* Filip; ▲ izen

film *rz.* film **film labor** film krótkometra-
żowy **film luze** film długometrażowy **film
mutu** film niemy **metraje laburreko film**
film krótkometrażowy **metraje luzeko film**
film długometrażowy **telefilm** film telewi-
zyjny; = pelikula

Finlandia *rz. geogr.* Finlandia; ► finlan-
diar, finlandiera, Helsinki, Europa

finlandiar **1. rz.** Fin, Finka; ► Finlandia **2.**
przym. fiński; ► Finlandia

finlandiera *rz.* język fiński; ► Finlandia

flandesera *rz.* język flamandzki; ► Belgi-
ka, Herbehereak

fluor *rz. chem.* fluor; ▲ elementu

fosforo *rz. chem.* fosfor **fosforo gorri** fo-
sfor czerwony **fosforo zuri** fosfor biały; ▲
elementu

frantses **1. rz.** Francuz, Francuzka; ►
Frantzia **2. przym.** francuski; = frantziar; ►
Frantzia

Frantzia *rz. geogr.* Francja; ► frantziar,
frantses, Paris, Europa

frantziar *przym.* francuski; ► Frantzia

frantzio *rz. chem.* frans; ▲ metal, elemen-
tu

Frantzisca *rz.* Franciszka; ▲ izen

Frantzisco *rz.* Franciszek; ▲ izen

Frederiko *rz.* Fryderyk; ▲ izen

G

gabe 1. *przys.* bez **nahi gabe** niechcący *Ogirik gabe jan.* Jeść bez chleba. **2.** *rz.* zamiast; w zamian za *Nik haragia gabe, barazkiak jaten ditut.* Ja zamiast mięsa jem warzywa. **3.** *przys. (czas.)* zanim, przed; w ciągu *Aita etorri gabe.* Zanim przyjdzie ojciec. *Bi minutu gabe amaitu behar dugu.* W ciągu dwóch minut musimy skończyć. **}} 4.** *{{przys.* nie **urruti gabe** niedaleko *Kontuz, minik hartu gabe!* Uwważaj, nie zrób sobie krzywdy! **5.** *rz.* brak, niedostatek; potrzeba **6.** *przym.* pozbawiony

galio *rz. chem.* gal; ▲ metal, elementu

ganbera *rz.* komora, sala, izba **ganbera-gas** komora gazowa **merkataritza-ganbera**, **merkataritzako ganbera** izba handlowa **Nazioarteko Merkataritza Ganbera** (NMG) ICC, Międzynarodowa Izba Handlu **ganbera-orkestra** orkiestra kameralna **begiaren aurreko ganbera** przednia komora oka **nekezari-ganbera** izba rolnicza **ganbera korazatu** skarbiec **bero-ganbera** komora termiczna **legegintzako ganbera**, **ganbera legegile** Zgromadzenie Narodowe **errekuntza-ganbera**, **konbustio-ganbera** komora spalania **ganbera-musika** muzyka kameralna **diputatuen ganbera** Izba Deputowanych **komunen ganbera** Izba Gmin **lord-en ganbera** Izba Lordów **nobleen ganbera** Izba Wyższa **beheko ganbera** Izba Niższa **}}**

ganibet *rz.* nóż; ▲ **mahai-tresna**

garagardo *rz.* piwo; = biera, zerbeza; ▲ alkohol, edari

garagardotegi *rz.* piwiarnia; ► **garagardo**

garaje *rz.* garaż; ► **kotxe**

gas *rz. fiz.* **gaz** **[argitzeko gas, hiri-gas** gaz miejski **gas erregai** gaz palny **gas korrosibo** gaz żrący **gas negar-ergaile** gaz łzawiący **gas noble** gaz szlachetny; ▼ **nitrogeno**, **oxigeno**; ► **gasdun**

gasdun *przym.* gazowany **ur mineral gasdun** woda mineralna gazowana; = **gaseoso**; ► **gas**

gaseoso *przym.* gazowany; = **gasdun**; ► **gas**

gatz 1. *rz.* sól **gatza bota/erantsi** solić *Zopari gatza botatzea ahaztu zait.* Zapomniałem dodać soli do zupy.; ► **gazi**, **gazi(tu)**, **gatzontzi** **2.** *rz. geol.* sól **gatz mineral** sól mineralna **itsas gatz** sól morska **3.** *rz. chem.* sól **potasio-gatz** sól potasowa

gatzontzi *rz.* solniczka *Emadazu gatzontzia, mesedez.* Podaj mi solniczkę, proszę.; ► **gatz**

gau *rz.* noc; ≠ **egun**; ► **denbora**

gazi(tu) *rz.* solić; ► **gatz**

gatzelu 1. *rz. archit.* zamek; ▲ **eraikin 2.** *rz.* wieża; = **dorre**; ► **xake 3.** *rz.* nadbudówka; ► **ontzi**

geografia *rz.* geografia; ► **geografiko**, **geografo**

geografiko *przym.* geograficzny **atlas geografiko** atlas geograficzny; ► **geografia**

geografo *rz.* geograf; ► **geografia**

geologia *rz.* geologia; ► **geologiko**, **geologo**

geologiko *przym. geol.* geologiczny **mapa geologiko** mapa geologiczna; ► **geologia**

geologo *rz. geol.* geolog **geologo-mailu** młotek geologiczny; ▲ **lanbide**; ► **geologia**

georgiera *rz.* język gruziński; ► **Georgia**

germanio *rz. chem.* german; ▲ **elementu**

Gertrudis *rz.* Gertruda; ▲ **izen**

Gilen *rz.* Wilhelm; ▲ **izen**

giltza *rz.* klucz **giltzapean gorde** trzymać pod kluczem *Etxean ahaztu ditut giltzak.* Zapomniałem kluczy z domu.

glande *rz. anat.* żołądź; = **zakil-moko**; ► **zakil**, **prepuzio**

Gorka *rz.* Jerzy; ▲ **izen**

gorputz *rz.* ciało **gizakiaren gorputza** ciało ludzkie **gorputzen masa** masa ciała; ► **buru**, **beso**, **hanka**

gorri *przym.* czerwony; ▲ **kolore**

gorringo *rz.* żółtko; ► **arrautza**

gosaldu *cz.* jeść śniadanie; = **barautsi**

gosari *rz.* śniadanie; = **barauskarri**

Gregorio *rz.* Grzegorz; ▲ **izen**

grekoerromatar *przym.* grecko-rzymski; ► **Grezia**, **Erroma**

Grezia *rz. geogr.* Grecja; ► greziar, greko, greziera, Atenas, Europa

gudaroste *rz.* armia, wojsko; = armada

guraize *rz.* nożyczki; = aiztur, artazi

guraso *rz.* rodzic *Gurasoen baimenik gabe.*

Bez pozwolenia rodziców.; ▼ ama, aita; ► familia

Gustavo *rz.* Gustaw; ▲ izen

H

hafnio *rz. chem.* hafn; ▲ metal, elementu

haizetako *rz.* szyba w samochodzie; ► kotxe

hanka *rz. anat.* noga; łapa **hanka!** won!
hanka egin dać nogę **hankaz gora** do góry nogami; ► gorputz, belaut, oin

harea *rz.* piasek, piach **harea-ekaitza** burza piaszkowa **harea larria** gruby piasek **harea-lurra** piaszczysta ziemia **harea mugikor** ruchome piaski **harea xehea** drobny piasek; = hondar; ► basamortu

haritz 1. *rz. bot.* dąb; ▲ arbola **2.** *rz. bot.* żółędź *Txerriek haritzak jaten dituzte.* Świnie zjadają żółędzie.

harraska 1. *rz.* poidło, wodopój; ► pić, poić, woda **2.** *rz.* zlew, zlewozmywak; = sukaltarri, txurrutarri, dala; ► kran

harri *rz.* kamień, skała

hatz *rz.* palec u ręki

hazbete *rz.* cal

hazi-isurtze *rz. biol.* wytrysk, ejakulacja; = eiakulazio; ► esperma, orgasmo

hebreera *rz.* język hebrajski

hegazkin *rz.* samolot **hegazkin inude** samolot cysterna **ehiza-hegazkin** samolot myśliwski **erreakzio-hegazkin** samolot odrzutowy; = aireko, abioi

helbide *rz.* adres **eskuaen helbidean** pod ręką **helbide-txartel** wizytówka **-en elbidean** w zasięgu...

helikoptero *rz.* helikopter, śmigłowiec *Helikoptero bat erori da itsasora.* Helikopter spadł do morza.

helio *rz. chem.* hel; ▲ gas, elementu

Helsinki *rz. geogr.* Helsinki; ► Finlandia

Henrike *rz.* Henryk; ▲ izen

Herbehereak *rz. geogr.* Holandia; ► nederlander, Amsterdam, Europa

herio *rz.* śmierć **Herioa beltzez jantzita etortzen da.** Śmierć przychodzi ubrana na czarno. **Herioak hartzen gaitu gutxien espero dugunean.** Śmierć capnie nas, gdy najmniej się tego spodziewamy.; = heriotza

heriotza *rz.* śmierć, zgon **heriotzako orduan** w godzinę śmierci; = herio

herri 1. *rz.* miasto, wioska; ludność; kraj; naród **2.** *przym.* ludowy, regionalny, publiczny

hidrogeno *rz. chem.* wodór **hidrogeno-bomba** bomba wodorowa; ▲ gas, elementu; ▼ deuterio, tritio

hil 1. *rz.* miesiąc **hilean behin** raz na miesiąc;

► denbora, urte, egun **2.** *cz.* umierać *Aurreko urtean senarra hil zitzaion.* W zeszłym roku umarł jej mąż. *Gazterik hil da.* Umarł młodo. *Gure hizkuntza ez da hil.* Nasz język nie umarł.; ► heriotza, hilkor **3.** *cz.* kończyć się *Urte zaharra hil da eta jaio da berria.* Skończył się stary rok i zaczął nowy. **4.** *cz.* zabić **nork bere burua hil** zabić się, popełnić samobójstwo *Anaia hiltzeko asmoa hartu zuen.* Postanowił zabić własnego brata.

5. *cz.* gasić *Sua hiltzeko.* Aby ugasić ogień. *Egarria hiltzeko onena.* Najlepsze aby ugasić pragnienie. **6.** *rz.* śmierć **bizian eta hilean** na śmierć i życie *Haren hil-egunetik hamar urteren buruan.* W dziesięć lat po jego śmierci.; = heriotza, herio **7.** *rz.* zmarły, zabity, trup, denat, umarłak *Biziak eta hilak epaitzera.* Aby sądzić żywych i umarłych. *Bost hil eta hiru kolpatu izan ziren istripuan.* W wypadku było pięciu zabitych i trzech rannych. **8.** *przym.* martwy, zabity, nieżywy

hizkuntza hil język martwy

hilerri *rz.* cmentarz; = kanposantu; ► hilibi

hilobi *rz.* grób, mogiła; = hobi; ► hilerri

Hipolito *rz.* Hipolit; ▲ izen

hiribus *rz.* autobus miejski; ▲ autobus

hizkuntza *rz.* język **ama-hizkuntza** język ojczysty **atzerriko hizkuntza**, **hizkuntza arrotz** język obcy **hizkuntz talde**, **hizkuntza-talde** grupa języków **hizkuntza analiti-**

ko język analityczny **hizkuntza eranskari** język aglutynacyjny **hizkuntza flexibo**, **hizkuntza malgukari** język fleksyjny **hizkuntza haurriede** język pokrewny **hizkuntza hil** język martwy **hizkuntza jaso** język literacki **hizkuntza sintetiko** język sztuczny **hizkuntza-familia**, **hizkuntz familia** rodzina języków **iturburu-hizkuntza** język wyjęciowy **sorburu-hizkuntza** język docelowy

hiztegi 1. *rz.* słownik **hiztegi-sarrera** hasło w słowniku **hiztegi elektronikoko** słownik elektroniczny **hiztegi elebakar** słownik jednojęzyczny **hiztegi orokor** słownik ogólny **itzulpen-hiztegi** słownik przekładowy **sinonimoen hiztegi** słownik synonimów **eskola-hiztegi** słownik szkolny **hiztegi eleaniztun** słownik wielojęzyczny; ► **hizkuntza 2.** *rz.* słownictwo, leksyka, zasób słów; ► **hitz**

hiztegitile *rz.* leksykograf; = **hiztegilari**; ► **hiztegi**, **hiztegitintza**

hiztegitintza *rz.* leksykografia; ► **hiztegi**, **hiztegitintze**

hiztegilari *rz.* leksykograf; = **hiztegitile**; ► **hiztegi**, **hiztegitintza**

hobi *rz.* grób, mogiła; = **hilobi**; ► **hilerri**

hondar 1. *rz.* (*gl. lmn.*) resztki, pozostałości **2.** *rz.* (*gl. lmn.*) osad; fusy **Kafe-hondarrak ere hartzen ditu**. Wypija kawę aż do fusów **3.** *rz.* (*gl. lmn.*) resztki, ruiny, pozostałości, szczątki **Badira han-hemenka harresi-hondarrak**. Zewsząd sterczą ruiny murów. **4.** *rz.* piasek, piach **hondar-aleak** ziarna piasku **hondar-erlojua** klepsydra **hondar xehea** drobny piasek; = **harea**; ► **hondartza 5.** *rz.* arena **Hondarrera atera zen zezena**. Na arenę wyszedł byk. **6.** *rz.* *mat.* reszta **zatiketa baten hondarra** reszta z dzielenia; ► **zatiketa 7.** *rz.* niedopałek, pet; ► **zigarreta 8.** *rz.* (*Ipar.*) dno; głębia; czeluść **Infernuko hondarrera**. W czeluściach piekielnych. **9.** *rz.* (*GN/Ipar.*) koniec, końcówka; zakończenie, finał **Liburuaren hondarrean jarria**. Umieszczony na końcu książki. **Primadera hastetik larrazken hondarreraino**. Od początku wiosny aż do końca jesieni. **10.** *przym.* ostatni, końcowy **hondar aste hauetan** w ostatnich tygodniach

hondartza *rz.* plaża **hondartzara bainatzena joan isé kapaé sie na plaže**; ► **hondar hori** *przym.* żółty; ▲ **kolore**

Hungaria *rz.* *geogr.* Węgry; ► **hungariar**, **hungariera**, **Budapest**, **Europa**

hungariar 1. *rz.* Węgier, Węgierka; ► **Hungaria 2.** *przym.* węgierski; ► **Hungaria hungariera** *rz.* język węgierski; ► **Hungaria**

huts 1. *rz.* błąd, pomyłka **Galderak huts bat ere egin gabe erantzun zituen**. Odpowiedział na pytania nie popełniając ani jednego błędu. **Huts bat egin gabe mintzo ziren euskaraz**. Bez błędnie mówili po baskijski. **Huts berean erortzen da beti**. Zawsze popełnia ten sam błąd. **Idaztean huts asko egiten ditu**. Pisząc popełnia mnóstwo błędów. **2.** *rz.* wada, usterka, niedoskonałość **3.** *rz.* brak **4.** *rz.* nic, nicie, pustka **Barrengo hutsa ez dezake ezerk konpon**. Nie ma lekarstwa na wewnętrzną pustkę. **Hutsetik sortu zituen gauzak**. Stworzył rzeczy z niczego. **Hutsa balio du**. Nic (jest) wart. **5.** *rz.* *mat.* zero; [np. w grze] brak punktów **Lau eta huts irabazi zuen**. Wygrał cztery do zera.; = zero **6.** *rz.* *fiz.* próżnia **7.** *rz.* (*w grze*) błąd, faul **8.** *rz.* *fin.* manko **9.** *przym.* wolny, pusty **leku hutsa** wolne miejsce **tarte huts bat** wolna przestrzeń **Gorputza ederra baina burua hutsa**. Piękne ciało, ale głowa pusta. **10.** *przym.* czysty, bez dodatków, sam **kafe huts** czarna kawa **Pentsatze hutsak beldurrez jartzen nau**. Na samą myśl przejmuję mnie strach. **11.** *przym.* nagi, ogołocony, rozebrany; pozbawiony **Larru hutsean jarri dute**. Rozebrali go. **12.** *przym.* bezpłodny, sterylny, bezowocny, jałowy; pusty **hitz hutsak** puste słowa **zuhaitz hutsa** bezpłodne drzewo **lur hutsa** jałowa ziemia **13.** *przym.* *mat.* zerowy

I

ibai *rz.* rzeka; ► **ur**

Ignazio *rz.* Ignacy; ▲ **izen**

ikasurte *rz.* rok szkolny, rok akademicki; ► **urte**, **ikastola**

ikusmen 1. *rz.* wzrok **ikusmenean** w zasięgu wzroku *Ahuldua du ikusmena*. Ma osłabiony wzrok.; = **bista**; ▲ **zentzumen**; ► **begi 2.** *rz.* widok, panorama, perspektywa

ilargi *rz.* książyc; ▲ **satelite**

indio *rz.* *chem.* ind; ▲ **metal**, elementu

Ines *rz.* Agnieszka; ▲ **izen**

Ingalaterra *rz.* *geogr.* Anglia; ► **ingeles**, Londres

ingeles 1. *rz.* Anglik, Angielka; ► **Ingalaterra 2.** *przym.* angielski; ► **Ingalaterra**

inprimagailu *rz.* *inform.* drukarka **inprimagailu eramangarri** drukarka przenośna **inprimagailu lehenetsia** drukarka domyślna **inprimagailu lokala** drukarka lokalna **laser inprimagailu** drukarka laserowa **sareko inprimagailua** drukarka sieciowa **tintazko inprimagailu**, **tinta-zurrustazko inprimagailu** drukarka atramentowa; ► **ordenagailu**

Iñaki *rz.* Ignacy; ▲ **izen**

iodo *rz.* *chem.* jod; ▲ **elementu**

ipurmami *rz.* *anat.* pośladek; = **ipurmazela**

ipurmazela *rz.* *anat.* pośladek; = **ipurmami**

irail *rz.* wrzesień; ▲ **hil**; ► **urte**, **udazken**

iratzargailu *rz.* budzik

Irene *rz.* Irena; ▲ **izen**

iridio *rz.* *chem.* iryd; ▲ **metal**, elementu

Irlanda *rz.* *geogr.* Irlandia; ► **irlandar**, Dublin, Europa

irlandar 1. *rz.* Irlandczyk, Irlandka; ► **Irlandia 2.** *przym.* irlandzki; ► **Irlanda**

irradi *rz.* radio **auto-irradi** radio samochodowe **irradi-entzule** radiosłuchacz **irradi-iratzargailu** radiobudzik **irradi-uhin** fala radiowa

Isidoro *rz.* Izidor; ▲ **izen**

Isidro *rz.* Izidor; ▲ **izen**

Islandia *rz.* *geogr.* Islandia; ► **islandiar**, islandiera, Reykjavik, Europa

islandiar 1. *rz.* Islandczyk, Islandka; ► **Islandia 2.** *przym.* islandzki; ► **Islandia**

islandiera *rz.* język islandzki; ► **Islandia**

Italia *rz.* *geogr.* Włochy; ► **italiar**, **italiera**, Erroma, Europa

italiar 1. *rz.* Włoch, Włoszka; ► **Italia 2.** *przym.* włoski; ► **Italia**

italiera *rz.* język włoski; ► **Italia**

itrio *rz.* *chem.* itr; ▲ **metal**, elementu

itsaso *rz.* morze; ► **ur**

izar *rz.* *astron.* gwiazda **Dabiden izar** gwiazda Dawida **ipar-izar** gwiazda polarna **izar ihezkor** spadająca gwiazda **izar-multzo** konstelacja **izarrei begira egon** bujać w obłokach; ▼ **eguzki**

izara 1. *rz.* prześcieradło; = **maindire**, **mi-hise**; ▲ **ohe-jantzi**; ► **ohe 2.** *rz.* całun; = **beztidura**, **hil-jantzi**, **hil-oihal**, **hil-mihise**, **hilatorra**

izeba *rz.* ciotka; ≠ **osaba**; ▲ **osaba-izeba**; ► **familia**

izterbegi *rz.* wróg, nieprzyjaciel, przeciwnik, rywal; = **etsai**, **arerio**

J

Jagoba *rz.* Jakub; ▲ **izen**

Jakue *rz.* Jakub; ▲ **izen**

Japonia *rz.* *geogr.* Japonia; ► **japoniar**, **japoniera**, Tokio, Asia

japoniar 1. *rz.* Japończyk, Japonka; ► **Japonia 2.** *przym.* japoński; ► **Japonia**

japoniera *rz.* język japoński; ► **Japonia**

Jerardo *rz.* Gerard; ▲ **izen**

Joakim *rz.* Joachim; ▲ **izen**

Joan *rz.* Jan; ▲ **izen**

Joana *rz.* Janina; ▲ **izen**

Joanes *rz.* Jan; ▲ **izen**

jokalari 1. *rz.* gracz, zawodnik, zawodniczka **2.** *rz.* aktor, aktorka

Jokin *rz.* Joachim; ▲ **izen**

Jon *rz.* Jan; ▲ **izen**

Jone *rz.* Janina; ▲ **izen**

Joseba *rz.* Józef; ▲ **izen**

Josef *rz.* Józef; ▲ **izen**

Jugoslavia *rz.* *geogr.* Jugosławia; ► **jugoslaviar**, Belgrad, Europa

jugoslaviar 1. *rz.* Jugosłowianin, Jugosłowianka; ► **Jugoslavia 2.** *przym.* jugosłowiański; ► **Jugoslavia**

Julen *rz.* Julian; ▲ **izen**

Julia *rz.* Julia; ▲ izen
Julian *rz.* Julian; ▲ izen
Jupiter *rz. astron.* Jowisz; ▲ planeta
Jurgi *rz.* Jerzy; ▲ izen
Justina *rz.* Justyna; ▲ izen

K

kadmio *rz. chem.* kadm; ▲ metal, elementu
kafe *rz.* kawa **kafe huts** kawa czarna **kafe kafeinagabe** kawa bezkofeinowa; ▲ edari; ► kafetegi
kafe-etxe *rz.* kawiarnia, kafejka; = kafetegi; ► kafe
kafetegi *rz.* kawiarnia, kafejka; = kafe-etxe; ► kafe
kaixo *rz.* cześć; = epa
kale *rz.* ulica; = karrika
kaltzio *rz. chem.* wapń; ▲ metal, elementu
Kamilo *rz.* Kamil; ▲ izen
kamioi *rz.* ciężarówka; ► kamioilari, kamioikada
kamusada *rz. (BN)* rozczarowanie, zawód; = desengainu, desilusio
kanposantu *rz.* cmentarz; = hilerri; ► hilibi
karbono *rz. chem.* węgiel **karbono dio-xido** dwutlenek węgla **karbono monoxido** tlenek węgla, czad **karbono-zuntz** włókno węglowe; ▲ elementu
Karlos *rz.* Karol; ▲ izen
Karlota *rz.* Karolina; ▲ izen
karrika *rz.* ulica; = kale
Kasimiro *rz.* Kazimierz; ▲ izen
Katalina *rz.* Katarzyna; ▲ izen
Katalunia *rz. geogr.* Katalonia; ► katalan, Bartzelona
kazetari *rz.* dziennikarz **irradi/telebistako kazetariak** dziennikarze radiowi/telewizyjni **kirol-kazetaria** dziennikarz sportowy; ► kazetaritza
ke *rz.* dym; ► tximinia
kebide *rz.* komin; = tximinia; ► teilatu
Kepa *rz.* Piotr; ▲ izen
Kiew *rz. geogr.* Kijów; ► Ukraina

klabier *rz. (Ipar)* klawiatura; = teklatu
Klara *rz.* Klara; ▲ izen
Klemente *rz.* Klemens; ▲ izen
klitori *rz. anat.* łechtaczka; ► bulba
kloro *rz. chem.* chlor; ▲ elementu
Klotilde *rz.* Klotylda; ▲ izen
koba *rz.* grotta, jaskinia, pieczara; = haitzulo, hartzulo, harpe, leize, kobazulo
kobalto *rz. chem.* kobalt **kobalto-altzairu** stal kobaltowa **kobalto-uridin, urdin kobalto** błękit kobaltowy; ▲ metal, elementu
kobazulo *rz.* grotta, jaskinia, pieczara; = koba
kobre *rz. chem.* miedź; ▲ metal, elementu
koilara *rz.* łyżka; ▲ mahai-tresna
koilaratxokada *rz.* łyżeczka; ▲ mahai-tresna
Koldo *rz.* Ludwik; ▲ izen
Koldobika *rz.* Ludwik; ▲ izen
kolore *rz.* kolor; ▼ zuri, beltz, gorri, urdin
komun *rz.* ubicacja, toaleta; łazienka
komun-ontzi *rz.* sedes, muszla klozetowa; ► komun
kondo *rz.* kondom, prezerwatywa; = preserbatibo; ► kontrazepzio
konketa **1.** *rz.* umywalka **2.** *rz.* miska, miednica
Konstantino *rz.* Konstany; ▲ izen
kontinente *rz. geogr.* kontynent; ▼ Afrika, Amerika, Australia, Asia, Europa
kontrazepzio *rz. med.* antykoncepcja; = antisortze; ► preserbatibo
Kopenhage *rz. geogr.* Kopenhaga; ► Danimarka
kopeta *rz. anat.* czoło **kopetan azala izan** mieć tupet; = bekoki
Kordoba *rz. geogr.* Kordowa
koreera *rz.* język koreański
korsikera *rz.* język korsykański
kotxe *rz.* samochód, auto; = auto
kripton *rz. chem.* krypton; ▲ gas, elementu
kristal *rz.* szyba; = beira
Kristina *rz.* Krystyna; ▲ izen
Kristobal *rz.* Krzysztof; ▲ izen
Kroazia *rz. geogr.* Chorwacja; ► kroaziar, serbokroaziera, Zagreb, Europa

kroaziar 1. *rz.* Chorwat, Chorwatka; ► Kroazia 2. *przym.* chorwacki; ► Kroazia
kroma(tu) *cz.* chromować; ► kromo
kromo *rz. chem.* chrom **kromo-gorri** czerwień chromowa; ▲ elementu
kultura *rz.* kultura
kuxin *rz.* poduszka; = burko; ▲ ohe-jantzi

L

labe *rz.* piec **gasezko labe** piec gazowy
lagun *rz.* przyjacieł; = adiskide
lanbide *rz.* zawód, fach, profesja; praca; = bizibide, ogibide
lanbro 1. *rz.* mgła 2. *rz.* mżawka; = zirimiri, eurizirin
lantano *rz. chem.* lantan; ▲ metal, elementu
laru *przym.* jasnożółty; ▲ kolore
latin *rz.* łacina **latin arrunt** łacina ludowa
latin klasiko łacina klasyczna; ► latindar, Erroma
latindar *przym.* łaciński **latindar alfabetoa** alfabet łaciński *Esapide latindarrak darabiltza etengabe.* Bez przerwy używa łacińskich zwrotów.; = latindun; ► latin, Erroma
latindun *przym.* łaciński; = latindar
latinismo *rz.* latynizm, makaronizm; ▼ latinkeria; ► latin, latindar
latinista *rz.* łacinnik; ► latin
latiniza(tu) *cz.* latynizować (się); ► latin, latinizazio
latinizazio *rz.* latynizacja; ► latiniza(tu), latin
latinkeria *rz.* makaronizm; ▲ latinismo; ► latin
Latinoamerika *rz. geogr.* Ameryka Łacińska; ▲ Amerika
latinoamerikar 1. *rz.* Latynoamerykanin, Latynos; ► Latinoamerika 2. *przym.* latynoamerykański; ► Latinoamerika
Laurendi *rz.* Wawrzyniec; ▲ izen
leiho *rz.* okno; ► beira, etxe
lengoaia *rz. inform.* język **behe-mailako lengoaia** język niskiego poziomu **goi-mailako lengoaia** język wysokiego poziomu

lengoaia egituratu język strukturalny **objektuei orientatutako lengoaia, objektuei zuzendutako lengoaia** język zorientowany obiektowo **programazio-lengoaia** język programowania **prozedura-lengoaia** język proceduralny **prozedurari zuzendutako lengoaia** język zorientowany proceduralnie
Leon *rz.* Leon; ▲ izen

lepo 1. *rz.* szyja; ► buru 2. *rz.* szyjka **umetokiaren lepoa** szyjka macicy *Lepo estuko botilak.* Butelki o wąskich szyjkach. 3. *rz.* kołnierzyk **alkandoraren lepoa** kołnierzyk koszuli

Letonia *rz. geogr.* Łotwa; ► letoniar, letoniera, Riga, Europa

letoniar 1. *rz.* Łotysz, Łotyszka, Łotewka;

► Letonia 2. *przym.* łotewski; ► Letonia

letoniera *rz.* język łotewski; ► Letonia

liburu *rz.* książka, księga; ► liburutegi, liburuzale

liburutegi 1. *rz.* biblioteczka; ▲ altzari; ► apalategi, liburu 2. *rz.* biblioteka; = biblioteka; ► liburuzain, liburu

liburuzale *rz.* bibliofil; ► liburu

Lisboa *rz. geogr.* Lizbona; ► Portugal

litio *rz. chem.* lit; ▲ metal, elementu

Lituania *rz. geogr.* Litwa; ► lituaniar, lituaniera, Vilnius, Europa

lituaniar 1. *rz.* Litwin, Litwinka; ► Lituania 2. *przym.* litewski; ► Lituania

lituaniera *rz.* język litewski; ► Lituania

Ljubljana *rz. geogr.* Lublana; ► Eslovenia

Lorraena *rz. geogr.* Lotaryngia

Luis *rz.* Ludwik; ▲ izen

Lukas *rz.* Łukasz; ▲ izen

Lur *rz. astron.* Ziemia *Eguzkiak Lurra argitzen du.* Słońce oświetla Ziemię. *Lurra biribila da.* Ziemia jest okrągła. *Zeruan bezala lurrean ere.* Tako w niebie jak i na ziemi.; ▲ planeta

luxembergera *rz.* język luksemburski; ► Luxenburg

Luxenburg *rz. geogr.* Luksemburg; ► luxenburgotar, luxembergera, Europa

luze 1. *przym.* długi *Kale luze batean bizi gara.* Mieszkamy przy długiej ulicy.; ► luzera 2. *przys.* długo

luzera *rz.* długość, wysokość **uhin-luzera** długość fali *Korridoreak 10 metroko luzera du.* Korytarz ma 10 metrów długości.; ► luze

Luzia *rz.* Łucja; ▲ izen

Luziano *rz.* Lucjan; ▲ izen

M

Madril *rz. geogr.* Madryt; ► Espainia

Magdalena *rz.* Magdalena; ▲ izen

magnesio *rz. chem.* magnez **magnesio-gatz** sól magnezowa; ▲ metal, elementu

mahai-tresna *rz.* sztuciec; ▼ ganibet, koilara, koilaratxokada, sardexka

maiatz *rz.* maj; ▲ hil; ► urte, udaberri

maindire *rz.* prześcieradło; = mihise, izara; ▲ ohe-jantzi; ► ohe

maitasun *rz.* miłość; = amodio, onginali

Malta *rz. geogr.* Malta; ► maltar, maltera, Europa

maltera *rz.* język maltański; ► Malta

manganeso *rz. chem.* mangan **marroi manganeso** brąz manganowy; ▲ metal, elementu

mapa *rz. geogr.* mapa **mapa fisiko** mapa fizyczna **mapa historiko** mapa historyczna **hizkuntz mapa**, **mapa linguistiko** mapa lingwistyczna **mapa politiko** mapa polityczna **mapamundi**, **munduko mapa** mapa świata

Margarita *rz.* Małgorzata; ▲ izen

Maria *rz.* Maria; ▲ izen

Mariano *rz.* Marian; ▲ izen

Markel *rz.* Marcei; ▲ izen

Marko *rz.* Marek; ▲ izen

Marseilla *rz. geogr.* Marsylia; ► Frantzia

Marte *rz. astron.* Mars; ▲ planeta

Martie *rz.* Marcin; ▲ izen

Martin *rz.* Marcin; ▲ izen

martxo *rz.* marzec; ▲ hil; ► urte, udaberri

Martzelo *rz.* Marcei; ▲ izen

Mateo *rz.* Mateusz; ▲ izen

Matilde *rz.* Matylda; ▲ izen

Maurizio *rz.* Maurycy; ▲ izen

Mazedonia *rz. geogr.* Macedonia; ► mazedoniar, mazedoniera, Skopje, Europa

mazedoniera *rz.* język macedoński; ► Mazedonia

meatzari *rz.* górnik; ▲ lanbide; ► meatzaritzaz, meatze

meatzaritzaz *rz.* górnictwo; ▲ industria; ► meatze, meatzari

meatze *rz.* kopalnia; = meategi, meatokii; ► meatzari, meatzaritzaz

mende **1. rz.** wiek; ► urte **2. rz.** życie; epoka, czas *Zure mendean egin dituzun faltak.* Błędy, które popełniłeś swego czasu. **3. rz.** wieczność **menderen mendetan** na/po wieki wieków, zawsze *Mende batez ez duzu eginen lan hori.* Przez całą wieczność nie skończysz tej pracy.

Merkurio **1. rz.** *astron.* Merkury; ▲ planeta **2. rz.** *mit.* Merkury; ► mitologia

merkurio *rz. chem.* rtęć **milimetro merkurio** milimetr słupa rtęci; = zilarbizi; ▲ metal, elementu

meskita *rz. rel. (Heg.)* meczet; = moskea; ▲ tenplu; ► islam

metal *rz. chem.* metal; ▲ elementu; ▼ burdina

meza *rz. rel.* msza **meza beltz** czarna msza **meza eman/esan** odprawiać mszę **meza nagusi** suma; ► eliza

mihise *rz. (Ipar.)* prześcieradło; = maindire, izara; ▲ ohe-jantzi; ► ohe

Mikel *rz.* Michał; ▲ izen

Minsk *rz. geogr.* Mińsk; ► Bielorrusia

Miren *rz.* Maria; ▲ izen

Moises *rz.* Mojżesz; ▲ izen

Moldavia *rz. geogr.* Mołdawia; ► moldaviar, Chisinau, Europa

molibdeno *rz. chem.* molibden; ▲ metal, elementu

Monako *rz. geogr.* Monako; ► monakoar

monakoar **1. rz.** Monakijczyk, Monakijka; ► Monako **2. przym.** monakijski; ► Monako

mortu *rz.* pustynia; = basamortu, desertu, eremu

moskea *rz. rel. (Ipar.)* meczet; = meskita; ▲ tenplu; ► islam

Mosku *rz. geogr.* Moskwa; ► Errusia

Murtzia *rz. geogr.* Murcja

musu 1. *rz.* pocałunek, całus, buziak **musu egin/eman** całować; = pot **2.** *rz.* twarz, buzia **musuz aurterra erori** upaść/przewrócić się na twarz *Musua garbitu ezazu*. Oczyścić sobie twarz.; = aurpegi

mutil *rz.* chłopak; = mutiko, morroi; ≠ neska

N

nagi 1. *przym.* leniwy *Nagia beti lanez itota*. Leniwy zawsze jest zawalony pracą.; = alfer; ▶ **nagitasun 2.** *rz.* lenistwo; = nagitasun, alferitasun, nagikeria, alferkeria

nagikeria *rz.* lenistwo; = nagitasun, alferitasun, nagi, alferkeria

nagitasun *rz.* lenistwo; = alferitasun, nagi, nagikeria, alferkeria

nahaspila(tu) 1. *cz.* mieszać, przewracać, bałaganić; plątać, wikłać, gmatwać **2.** *cz.* podburzać, podjudzać, rewoltować *Hiriburuko gizon hori etorri eta langile guztia nahaspilatu zituen*. Przyjechał ten facet ze stolicy i podburzył wszystkich pracowników.

Nairobi *rz. geogr.* Nairobi; ▶ Kenia

nederlandar 1. *rz.* Holender, Holenderka;

▶ Herbehereak **2.** *przym.* holenderski; ▶ Herbehereak

nederlandera *rz.* język niderlandzki; ▶ Herbehereak

negu *rz.* zima; ▶ urte

neon *rz. chem.* neon **neon-hodi** świetlówka, neonówka; ▲ gas, elementu

neptunio *rz. chem.* neptun; ▲ metal, elementu

Neptuno *rz. astron.* Neptun; ▲ planeta

neska *rz.* dziewczyna; = neskatiła, neskato, neskata; ≠ mutil

ni *rz.* ja

nikel *rz. chem.* nikiel; ▲ metal, elementu; ▶ nikelzeta(tu)

Nikola *rz.* Mikołaj; ▲ izen

Nikolas *rz.* Mikołaj; ▲ izen

Nikosia *rz. geogr.* Nikozja; ▶ Zipre

niobio *rz. chem.* niob; ▲ metal, elementu

nitrogeno *rz. chem.* azot; ▲ gas, elementu **non** *przys.* gdzie **non edo han/non** gdzieś (tam) *Alkate izan zen Donostian, non hil baitzen mende hasieran*. Był burmistrzem Donostii, gdzie też zmarł na początku wieku. *Non dagoen jakin nahi nuke*. Chciałbym wiedzieć gdzie jest. *Non utzi duzu liburua?* Gdzie położyłeś książkę? *Non nahi duzun, hantxe egingo dugu bilera*. Spotkanie zorganizujemy gdzie chcesz.

nonahikotasun *rz. fil.* wszechobecność

Norvegia *rz. geogr.* Norwegia; ▶ norvegiar, norvegiara, Oslo, Europa

norvegiar 1. *rz.* Norweg, Norweżka; ▶

Norvegia **2.** *przym.* norweski; ▶ Norvegia

norvegiara *rz.* język norweski; ▶ Norvegia

O

ogi *rz.* chleb, pieczywo *Ogi bat nahi nuke*. Poproszę jeden chleb.; ▶ okindegi

ogidun *rz.* piekarz; = okin; ▲ lanbide; ▶ okindegi, erre

ohazal *rz.* kołdra; ▲ ohe-jantzi

ohe 1. *rz.* łóżko, łoże; posłanie **oheko arropa** pościel **lastozko ohea** posłanie ze słomy; ▲ altzari; ▶ ohe-jantzi **2.** *rz. geol.* koryto rzeki; ▶ ibai

OHE *rz. (Objektu Hegalari Ezezaguna)* UFO

ohe-jantzi *rz.* pościel; ▼ burko, maindire, ohazal; ▶ ohe

okin *rz.* piekarz *Okinak gau guztian egiten du lan*. Piekarz pracuje przez całą noc.; = ogidun; ▲ lanbide; ▶ okindegi, erre

okindegi *rz.* piekarnia; = okintza; ▶ okin, ogi

okintza 1. *rz.* piekarnictwo, piekarstwo; ▶ okin, ogi **2.** *rz.* piekarnia; = okindegi; ▶ okin, ogi

okzitaniera *rz.* język prowansalski (oksytański); ▶ Okzitanía

ondoko 1. *rz.* potomek; = ondorengo; ▶ familia, belaualdi **2.** *rz.* następcza, sukcesor *Eneko Aritza utzi zuen ondoko*. Na następcę wyznaczył Eneko Aritzę.

ondoren przys. za *Zure ondoren nabil.*

Chodzę za tobą.; = atze

onginahi rz. miłość; = maitasun, amodio

orain 1. przys. teraz, właśnie, w tym momencie; aktualnie *Orain etorri da.* Właśnie przyszedł. **2.** rz. teraźniejszość, chwila obecna *Oraina beltza bada, etorkizuna are beltzagoa izango da.* Skoro teraźniejszość przedstawia się czarno, jeszcze czarniejsza będzie przyszłość. **3.** rz. czas teraźniejszy

ordea rz. a, ale, lecz, zaś; = baina, ostera

ordenagailu rz. komputer **ordenagailu pertsonal** komputer osobisty **ordenagailu eramangarria** komputer przenośny

ordu rz. godzina **ordu gaiztoan** w złą godzinę *arratsaldeko zazpiak* siódma wieczorem *bederatzia* dziewiąta *bostak eta hamaretan* o piątej *diesiegi bostak eta hamar* piąta *diesiegi gaueko biak* druga w nocy *goizeko bostak* piąta rano *Ez dut erlojurik, baina seiak inguru izango dira.* Nie mam zegarka, ale będzie około szóstej. *Laurak arte!* Do (zobaczenia o) czwartej! *Ordu bata da* Jest pierwsza *ordu bietan* o drugiej *zazpiak bost gutxi* za pięć *siódma Zazpiak dira.* Jest siódma. *Zer ordu da?* Która jest godzina? *Zer ordutan...?* O której godzinie...?; ► erloju, denbora, minutu

orgasmo rz. biol. orgazm; ► sexu

orokor przym. ogólny, generalny, walny **batzar orokorra** walne zgromadzenie **hiztegi orokorra** słownik ogólny **joera orokorra** ogólna tendencja *Zuzendari orokorra etorri da.* Przyjechał dyrektor generalny. *Irizpide orokorrek hauek dira.* Takie są ogólne kryteria.

osaba rz. wuj, wujek; ≠ izeba; ▲ osaba-izeba; ► familia

osaba-izeba rz. (gl. lmn.) wujostwo; ▼ osaba, izeba; ► familia

osasun rz. zdrowie *Osasun ona du.* Cieszy się dobrym zdrowiem. *Zure osasunak ez dizu horrelakorik egiten uzten.* Twoje zdrowie nie pozwala ci tego robić.; = osasungintza

osasungintza rz. zdrowie; = osasun

Oslo rz. geogr. Oslo; ► Norvegia

osmio rz. chem. osm; ▲ metal, elementu

oso przys. bardzo

ospetsu przym. sławny, znany

ostera 1. rz. spacer, podróż *Ostera bat egite-rra noa.* Idę na spacer. *Bost ostera egin behar ditu Ameriketara.* Musi odbyć pięć podróży do Ameryki. **2.** rz. zaś, ale; = baina, ordea

otsail rz. luty; ▲ hil; ► urte, negu

oxigeno rz. chem. tlen; ▲ elementu, gas; ▼ ozono

ozono rz. ozon; ▲ gas, oxigeno

P

paladio rz. chem. pallad; ▲ metal, elementu

paper 1. rz. papier **biblia-paper** papier biblijny **biltzeko paper** papier pakowy **komuneko papera** papier toaletowy **paper-denda** sklep papirniczy **paper-erretilu** podajnik papieru **zigarro-papera** bibułka do skrętów *Zakarrontziko paperak erretzen ari dira.* Spalają papiery ze śmieci.; ► orri **2.** rz. rola *Nork lortu du film honetako paper nagusia?* Kto otrzymał główną rolę w tym filmie? **3.** rz. (gl. lmn.) dokumentacja, dokumenty **ezkontza-paperak** dokumenty małżeńskie *Gaiari buruz eman dizkiguten paperak ez ditut irakurri.* Nie przeczytałem papierów dotyczących tej sprawy, które nam dali. *Mugan ez dizkigute paperak eskatuko.* Na granicy poproszą nas o dokumenty.; = akta

Paris rz. geogr. Paryż; ► Frantzia

Paulo rz. Paweł; ▲ izen

Peli rz. Feliks; ▲ izen

pelikula rz. (Heg.) film; = film

Perderika rz. Fryderyk; ▲ izen

persiera rz. język perski; ► Iran

Petri rz. Piotr; ▲ izen

Piarres rz. (Ipar.) Piotr; ▲ izen

pikota 1. rz. med. szczepionka, szczepienie **pikotak ezarri** szczepić **2.** rz. med. (Ipar.) ospa **3.** rz. bot. czereśnia ptasia, trześnia, czereśnia dzika, wiśnia ptasia **4.** rz. cokół

pinudi rz. sośnina, sośniak; ▲ baso; ► pin **piper-ontzi** rz. pieprzniczka; ► piper-beltz

pixel *rz. inform.* piksel
pizgailu *rz.* zapalniczka; = supizteko; ► su
planeta *rz. astron.* planeta **planeta-sistema** układ planetarny; ▲ astro; ▼ Merkurio, Artizar, Lur, Marte, Jupiter, Saturno, Urano, Neptuno, Pluton; ► planetario, planetarteko
planetario 1. *przym. astron.* planetarny; ► planeta **2. rz. astron.** planetarium; ► astronomia
planetarteko *przym. astron.* międzyplanetarny; ► planeta
platino *rz. chem.* platyna; ▲ metal, elementu
Pluton *rz. astron.* Pluton; ▲ planeta
plutonio *rz. chem.* pluton; ▲ metal, elementu
polit *przym.* ładny *Ahots polita du.* Ma ładny głos.; = eder; ► politasun
politasun *rz.* piękno; ► polit
Polonia *rz. geogr.* Polska; ► poloniar, poloniera, Varsovia, Europa
poloniar 1. rz. Polak, Polka; ► Polonia **2. przym.** polski; ► Polonia
poloniera *rz.* język polski; ► Polonia
polonio *rz. chem.* polon; ▲ metal, elementu
Portugal *rz. geogr.* Portugalia; ► portuges, Lisboa, Europa
pospolo *rz.* zapałka; ► su
postari *rz.* listonosz; ▲ lanbide
pot *rz. (Ipar.)* pocałunek, całus, buziak *Pot bat galdatu nion.* Poprosiłem ją o całusa.; = musu
potasio *rz. chem.* potas **potasio-gatz** sól potasowa; ▲ metal, elementu
Praga *rz. geogr.* Praga; ► Txekia
prepuzio *rz. anat.* napletek; ► zakil-moko, erdaintuntza
preserbatibo *rz.* prezerwatywa; = kondoi; ► kontracepcio

R

radio *rz. chem.* rad; ▲ metal, elementu
radon *rz. chem.* radon; ▲ gas, elementu
Ramon *rz.* Rajmund; ▲ izen

renio *rz. chem.* ren; ▲ metal, elementu
Reykjavik *rz. geogr.* Rejkjawiik; ► Islandia
Riga *rz. geogr.* Ryga; ► Letonia
Rikardo *rz.* Ryszard; ▲ izen
Roberto *rz.* Robert; ▲ izen
rodio *rz. chem.* rod; ▲ metal, elementu
rubidio *rz. chem.* rubid; ▲ metal, elementu
rutenio *rz. chem.* ruten; ▲ metal, elementu

S

sagar 1. rz. bot. jabłko *Bi kilo sagar.* Dwa kilo jabłek.; ► sagardo **2. rz. bot.** jabłoń; ▲ arbola
sagardo *rz.* cydr, jablecznik *Baso bana sagardo eman zien.* Każdemu dał po szklance cydru.; ▲ alkohol, ardo; ► sagar
sardexka *rz.* widelec; ▲ mahai-tresna
sare *rz.* sieć **sare-danbor** szpula sieciowa **sare korapilogabe, nahaspilatzesare** sieć bezwęzłowa **nahaspilatzesare** sieć zaciskowa **sare erdipelagiko** włók semipelagiczny **Larsen sare** tuka pelagiczna **Larsena lanpara-sare** sieć lampara **izkira-sare** włók krewetkowy **hondoko arraste-sare** włók głębinowy **mailasare, sare zuzen** sieć skrzelowa
Saturno *rz. astron.* Saturn; ▲ planeta
selenio *rz. chem.* selen; ▲ elementu
seme 1. rz. syn **Jainkoaren Semea** Syn Boży **seme ponteko** chrześniak, syn chrzestny; ≠ alaba; ▲ haur, ume; ► familia **2. rz.** owoc, efekt, wynik [np. pracy, wysiłku]
semen *rz. biol.* nasienie, sperma; = esperma, ernal-hazi; ► espermatozoido, eiakulazio, testikulu
sentimen 1. rz. uczucie **bakartasun-sentimena** uczucie samotności; = sentimendu **2. rz.** wrażliwość **3. rz.** zmysł; = zentzumen
serbokroaziera *rz.* język serbskochorwacki
Sergio *rz.* Sergiusz; ▲ izen
sexu *rz. biol.* płeć **sexu arra** płeć męska **sexu emea** płeć żeńska; ► sexual

sexual *przym. biol.* płciowy, seksualny **bi-zitza sexual** życie płciowe **desbiderapen sexual** dewiacja seksualna **egintza sexual** akt płciowy **izaera sexual** dojrzałość płciowa **jokabide sexual** zachowanie seksualne **karaktere sexual primario** pierwszorzędna cecha płciowa **karaktere sexual sekundario** drugorzędna cecha płciowa **orientazio sexual** orientacja seksualna **sistema sexual** układ rozrodczy **zelula sexual** komórka płciowa, gameta; = sexu-; ► sexu

Sigismundo *rz.* Zygmunt; ▲ izen

silizio *rz. chem.* krzem; ▲ elementu

Silvestre *rz.* Sylwester; ▲ izen

Simon *rz.* Szymon; ▲ izen

sinagoga *rz.* synagoga

sodio *rz. chem.* sól **sodio klorito** chlorek sodu; ▲ metal, elementu

Sofia 1. *rz. geogr.* Sofia; ► Bulgaria 2. *rz.* Zofia; ▲ izen

sortze 1. *rz. biol.* poczęcie **sortze garbi** niepokalane poczęcie; ► antisortze, ernalketa 2. *rz.* tworzenie, twórczość **sortze-lanak eta itzulpenak** prace twórcze i przekłady

Stockholm *rz. geogr.* Sztokholm; ► Suedia

su *rz.* ogień **sua!** ognia!; ≠ ur; ► suhiltzaile, pospoko, pizgailu

sudur *rz. anat.* nos **sudurrez/sudurretik mintzatu** mówić przez nos, bełkotać, mamrotać **sudur sartu** wpychać nos; ► aurpegi

Suedia *rz. geogr.* Szwecja; ► suediar, suediera, Stockholm, Europa

suediar 1. *rz.* Szwed, Szwedka; ► Suedia 2. *przym.* szwedzki; ► Suedia

sufre *rz. chem.* siarka **sufre dioxido** dwutlenek siarki **sufre-euri** kwaśny deszcz **sufre trioxido** trójtlenek siarki **sufrezko euri** kwaśny deszcz; ▲ elementu

suhiltzaile *rz.* strażak **suhiltzaile-etxe** remiza

Suitza *rz. geogr.* Szwajcaria; ► suitzar, Berna, Europa

suitzar 1. *rz.* Szwajcar, Szwajcarka; ► Suitza 2. *przym.* szwajcarski; ► Suitza

sukaltarri *rz.* zlew, zlewozmywak; = harraska, txurrutarri, dala; ► kuchnia, kran

supizteko *rz.* zapalniczka; = pizgailu; ► su

T

Tadeo *rz.* Tadeusz; ▲ izen

taiga *rz.* tajga; ▲ baso

talio *rz. chem.* tal; ▲ metal, elementu

Tallinn *rz. geogr.* Tallin; ► Estonia

Tantalo *rz. mit.* Tantal; ► mitologia

tantalo *rz. chem.* tantal; ▲ metal, elementu

taxi *rz.* taksówka; ► taxi-gidari

taxi-gidari *rz.* taksówkarz; = taxilari; ▲ lanbide; ► taxi

taxilari *rz.* taksówkarz; = taxi-gidari; ▲ lanbide; ► taxi

te *rz.* herbata; ▲ edari

Teheran *rz. geogr.* Teheran; ► Iran

teilatu *rz.* dach; ► etxe

teklatu *rz. (Heg.)* klawiatura; = klabier

teknazio *rz. chem.* technet; ▲ metal, elementu

telurio *rz. chem.* tellur; ▲ elementu

temperatura *rz.* temperatura **giro-temperatura** temperatura pokojowa **irakite-temperatura** temperatura wrzenia **temperatura inbertsio** inwersja temperatury; ► termometro

tenplu *rz.* świątynia; = jainkotegi, jauretxe; ▲ eraikin; ▼ eliza

Teodoro *rz.* Teodor; ▲ izen

Teresa *rz.* Teresa; ▲ izen

termometro *rz.* termometr **merkuriozko termometro** termometr rtęciowy **minimoko termometro** termometr minimalny; ► temperatura

testikulu *rz. anat.* jądro; = barrabil; ► eskroto, esperma

Tibilisi *rz. geogr.* Tibilisi; ► Georgia

tiket *rz.* bilet; = txartel

Tirana *rz. geogr.* Tirana; ► Albania

titanio *rz. chem.* tytan **titanio-altzairu** stal tytanowa **titanio oxido** tlenek tytanu **zuri titanio** biel tytanowa; ▲ metal, elementu

toalla *rz. (Heg.)* ręcznik; = eskuoihal, esku-zapi, xukadera

Tokio *rz. geogr.* Tokio; ► Japonia

Tomas *rz.* Tomasz; ▲ izen

topaketa *rz.* spotkanie

tritio *rz. chem.* tryt; ▲ hidrogeno

tsar *rz.* car

tungsteno *rz. chem.* wolfram **tungsteno-
altzairu** stal wolframowa; ▲ metal, elemen-
tu

Turkia *rz. geogr.* Turcja; ► turkiarra, turkie-
ra, Ankara, Asia, Europa

turkiarra **1.** *rz.* Turek, Turczynka; ► Tur-
kia **2.** *rz.* turecki; ► Turkia

turkiera *rz.* język turecki; ► Turkia

txar *przym.* zły, niedobry; kiepski, marny,
nędzny **eguraldi txarra** brzydka pogoda
irakasle txarra kiepski nauczyciel *Abesti
hau oso txarra da.* Ta piosenka jest bardzo
zła.; ≠ on

txartel **1.** *rz.* bilet **autobus-txartela** bilet
autobusowy **joan-etorriko txartela** bilet w
obydwie strony **sarrera-txartel** wejściówka
helbide-txartel wizytówka; = tikit **2.** *rz.* pla-
kat **txartelak jarri** wieszać plakaty *Txartel
hori irakurtzen baduzu, ez duzu zalantzarik
izango.* Gdy przeczytasz ten plakat nie bę-
dziesz miał wątpliwości. *Haurrek hormetako
txartelak kendu dituzte.* Dzieci zdejmowały
plakaty z murów. **3.** *rz.* karta **txartel zula-
tu** karta perforowana **kreditu-txartel** karta
kredytowa **4.** *rz.* certyfikat, świadectwo, cen-
zurka

Txekia *rz. geogr.* Czechy; ► txekiar, txekie-
ra, Praga, Europa

txekiar **1.** *rz.* Czech, Czeszka; ► Txekia **2.**
przym. czeski; ► Txekia

txekiera *rz.* język czeski; ► Txekia

txiki *przym.* mały *Alkandora hori txike-
gia da zuretzat.* Ta koszula jest na ciebie za
mała.; ≠ handi

tximeleta *rz. zool.* motyl

tximinia *rz.* komin; = kebide; ► teilatu, ke

Txina *rz. geogr.* Chiny; ► txinatar, txinera,
Pekin, Asia

txinera *rz.* język chiński; ► Txina

txurrutarri *rz.* zlew, zlewozmywak; = har-
raska, sukaltarri, dala; ► kuchnia, kran

U

uda *rz.* lato; ► urte

udaberri *rz.* wiosna; ► urte

udagoien *rz.* jesień; = udazken; ► urte

udazken *rz.* jesień; = udagoien; ≠ udaberri;
► urte

ukimen *rz.* dotyk; ▲ zentzumen

ukondo *rz. anat.* łokieć; ► beso

Ukraina *rz. geogr.* Ukraina; ► ukrainar,
ukrainera, Kiev, Europa

ukrainar **1.** *rz.* Ukrainiec, Ukrainka; ►

Ukraina **2.** *przym.* ukraiński; ► Ukraina

ukrainera *rz.* język ukraiński; ► Ukraina

ume *rz.* dziecko; = haur; ≠ guraso; ▲ ondo-
ko; ▼ alaba, seme; ► familia

umetoki *rz. anat.* macica **umetokiaren le-
poa** szyjka macicy; = utero

umore *rz.* humor **umore beltz** czarny hu-
mor

uranio *rz. chem.* uran; ▲ metal, elementu

Urano *rz. astron.* Uran; ▲ planeta

urdin *przym.* niebieski; ▲ kolore

urre *rz. chem.* złoto; ▲ metal, elementu

urri *rz.* październik; ▲ hil; ► urte, udazken

urtarril *rz.* styczeń; ▲ hil; ► urte, negu

urte *rz.* rok **urte bisustu** rok przestępny **urte
berri** on szczęśliwego Nowego Roku *W roku
1984 1984.* urtean; ► denbora, hil

Urtsula *rz.* Urszula; ▲ izen

usaimen *rz.* węż, powonienie; ▲ zentzu-
men

utero *rz. anat.* macica; = umetoki

uztail *rz.* lipiec; ▲ hil; ► urte, uda

V

Valentin *rz.* Walenty; ▲ izen

Varsovia *rz. geogr.* Warszawa; ► Polonia

Veronika *rz.* Weronika; ▲ izen

Versailles *rz. geogr.* Wersal; ► Frantzia

Viena *rz. geogr.* Wiedeń; ► Austria

vietnamera *rz.* język wietnamski; ► Viet-
nam

Viktor *rz.* Wiktor; ▲ izen

Vilnius *rz. geogr.* Wilno; ► Lituania

W

whiski *rz.* whisky; ▲ alkohol

X

Xabier *rz.* Ksawery; ▲ izen

xanpain *rz.* szampan; ▲ ardo

xanpu *rz.* szampon

Xarles *rz.* Karol; ▲ izen

Xarlota *rz.* Karolina; ▲ izen

xenon *rz. chem.* ksenon; ▲ gas, elementu

xukadera **1.** *rz. (Ipar.)* ręcznik; = eskuoihal, eskuzapi, toalla **2.** *rz.* suszarka **3.** *rz.* korczak

Z

Zagreb *rz. geogr.* Zagrzeb; ► Kroatia

zahar *przym.* stary *Txakur zaharra hil egin dugu.* Zabiliśmy starego psa.; ≠ berri, gazte

zakil *rz. anat.* prącie; = penis; ► eskroto, zakil-moko

zakil-moko *rz. anat.* żołądź; = glande; ► zakil, prepuzio

zaldi *rz. zool.* koń

Zelestina *rz.* Celestyna; ▲ izen

Zenon *rz.* Zenon; ▲ izen

zentzumen *rz. biol.* zmysł *Bost zentzumen daude: ikusmena, entzumena, usaimena, dastamena eta ukimena.* Istnieje pięć zmysłów: wzrok, słuch, węch, smak i dotyk.; =

sentimen; ▼ ikusmen, entzumen, dastamen, ukimen, usaimen

zerbeza *rz. (Heg.)* piwo; = garagardo, biera; ▲ alkohol, edari

zero *rz. mat.* zero **zero absolutu** zero absolutne; = huts

zesio *rz. cez;* ▲ metal, elementu

Zezilia *rz.* Cecylia; ▲ izen

ziape **1.** *rz. bot.* gorczyca **2.** *rz.* musztarda; = mustarda, mostaza

zigarreta *rz.* papieros

zilar **1.** *rz. chem.* srebro; ▲ metal, elementu **2.** *przym.* srebrny, srebrzysty; świecący; błyszczący, połyskujący

zink *rz. chem.* cynk **zuri zink** biel cynkowa; ▲ metal, elementu

Zipre *rz. geogr.* Cypr; ► zipretar, Nikosia, Europa

zipretar **1.** *rz.* Cypryjczyk, Cypryjka; ► Zipre **2.** *przym.* cypryjski; ► Zipre

zirimiri *rz.* mżawka; = eurizirin, lanbro

zirkonio *rz. chem.* cyrkon; ▲ metal, elementu

zirkunzizio *rz. med.* obrzezanie; = erdainkuntza; ► prepuzio

zodiako *rz. astrol.* zodiak; ► astrologia

zubi *rz.* most

zuhaitz *rz.* drzewo; = arbola

zuku **1.** *rz.* sok **laranja-zukua** sok pomarańczowy **2.** *rz.* bulion, rosół

zuri *przym.* biały; ≠ beltz; ▲ kolore

zuringo *rz.* białko (jajka) **begi-zuringo** białko oka; ► arrautza